

ESTILS

Tradueixen al català el clàssic 'El jardí de les roses'

Traduït per Àlex Queralto Bartrés i publicat per Adesiara, la coneguda obra de Sa'di (Shiraz, Pèrsia, 1213-1291) *El jardí de les roses* ens parla, mitjançant contes, poemes i màximes, de l'actitud dels governants, els beneficis del silenci, les virtuts –i les mancances– de l'amor i l'amistat, els

inconvenients de la vellesa i el pas del temps, els efectes de l'educació i molts altres assumptes que capfiquen la humanitat. Un clàssic universal i atemporal que ens acompanya, a través dels camins de roses i espines de la vida, cap a les fonts de la saviesa.

Depassar l'ego, clau per a la reconciliació

En un context marcat per la violència, cal un treball que respecti la interioritat i el vincle espiritual

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Els episodis intensos de violència i odi en una mateixa comunitat, entre veïns, no són exclusiva de cap geografia, cultura o ideologia. Genocidis, guerres civils i expulsions massives han anat omplint de sang i dolor el segle XX, i aquest XXI no sembla que les coses disminueixin. Són brots devastadors que moltes vegades comencen de manera inesperada i agafen unes proporcions inimaginables. Després de la barbàrie, a més, molts d'aquests terri-

toris semblen no haver-ho patit mai i els esforços de les víctimes perquè no es perdi la memòria històrica han de ser constants i notoris.

Passejant pels carrers de les ciutats alemanyes de l'actualitat, qui diria que allà es va produir l'Holocaust fa només unes dècades? Més enllà de la superfície i l'aparent normalitat, cal un gran treball interior i personal, tant dels agressors com de les víctimes, per aconseguir digerir aquests episodis, i no només entre les persones que ho han experimentat sinó també en les noves generacions. La política del "mai més" i la sensibilització no és efectiva si no es té en compte aquest procés intern, terapèutic, en què se situï com

a eix bàsic la reconciliació amb un mateix, que és l'aspecte fonamental per reconciliar-se amb els altres. No és ràpid ni senzill, però sí més eficaç i preventiu.

La reconciliació interior

Aquest any es compleixen vint anys del genocidi a Ruanda, on en només tres mesos desenes de milers de persones preses per la ràbia més visceral van assassinar al voltant d'un milió de veïns. Passejant pels carrers de Kigali, la capital ruandesa, que és una de les ciutats africanes que més han crescut arquitectònicament i tecnològicament en els últims anys, qui diria que allà va tenir lloc un genocidi fa només dues dècades? La capacitat humana per recuperar certa normalitat comença, lògicament, pel més visible i material: les ferides internes triguen molt més a cicatritzar. Si no es fa un treball reparador en aquest àmbit, els traumes es poden anar transmetent de generació en generació i el conflicte no desapareix.

El nou número de la revista *Dar Lugar*, editada a Barcelona, dedica un especial a Ruanda per donar a conèixer aquest treball terapèutic i extremadament delicat. Recull, entre d'altres, el testimoni de Laurien Ntezimana, sociòleg i teòleg ruandès que durant el genocidi mai va voler identificar-se dins d'una ètnia en concret, sinó que va defensar la humanitat de tothom per sobre de diferències ètniques o ideològiques. Després de les massacres, va fundar l'AMI (Associació Modesta i Innocent) amb l'objectiu de treballar per a la reconciliació entre agressors i víctimes, i amb una sòlida base espiritual impregnada d'evangelisme cristià, taoisme i ubuntu (un concepte tradicional africà que

DOS MONS A TOCAR
Molts dels assassins i les seves víctimes són veïns. Mesic va fotografiar les seves cases juntes en una sola imatge per evidenciar aquesta proximitat que ara serveix per a la reconciliació.

LANA MESIC / REVISTA 'DAR LUGAR'

Exposició
Dos fotògrafs han volgut retratar els moments de conciliació a Ruanda

emfatitza el vincle universal i la idea que "jo sóc perquè nosaltres som"). Gràcies a això, els terapeutes de l'AMI treballen a les presons i els pobles des d'una lògica diferent, ja que tenen clar –com afirma el mateix Ntezimana– que "el que va provocar el genocidi és en cadascú de nosaltres i es diu ego". Aquesta perspectiva de depassar l'ego i reconèixer la filiació universal de la humanitat pot semblar molt esotèrica en un context de benestar i abundància material com el nostre, però en entorns marcats greument pel dolor com la Ruanda actual s'esvaeix qualsevol frivolitat per convertir-se en una eficaç eina sanadora.

Documentar el dolor

Els resultats d'aquest treball per a la reconciliació han estat documentats per dos fotògrafs reconeguts internacionalment, el sud-

El Celestin (dret) diu: "El perdó sorgeix d'un cor que estima. Com a creient, sento un amor innat per tots els éssers humans". I el Philippe: "No volia viure més temps amagat. Necessitava agenollar-me i demanar perdó pels crims que va cometre la meua família".

Manifest per a una economia budista

El Grup de Treball d'Economia i Budisme de la Coordinadora Catalana d'Entitats Budistes proposa llegir i signar aquest manifest, "on el canvi no és una revolució que surt als mitjans de comunicació de sobte sinó una transformació en el nostre estil de vida". Web: www.ccebudistes.org/economia_budista

La cita de la setmana

"Els meus pitjors escrits han sigut autoritaris: una declaració de deures i un anunci de càstigs. Són dolents perquè impliquen una manca d'amor. La meua millor aportació ha sigut la confessió i el testimoni directe"
Thomas Merton

africà Pieter Hugo i la croata Lana Mesic, i que també trobem en aquest especial de la revista *Dar Lugar*. Coordinats per l'entitat holandesa Creative Court, els dos fotògrafs se centren en algunes parelles formades per víctimes i agressors que han passat pels tallers de l'AMI i combinen les fotografies amb els relats dels protagonistes. Mesic ens diu: "La gent que he fotografiat és amable, parlen amb un to suau i se senten com el paper, molt fràgils. No estan trencats... Però perdonar en aquest context no és una cosa meravellosa, ni de color de rosa". En efecte, els seus testimonis són impactants, i malgrat tot són una

mostra colpidora de resiliència, com per exemple l'Epiphanié, una dona a qui el François li va matar el fill: "Aquest home va matar el meu fill i després va demanar-me perdó. Crec que va ser el diable qui va posseir les persones i les va convertir en assassins. Així que no vaig haver de donar-hi gaires voltes. Ho va reconèixer, i això és el més important. Ara el tracto com si fos el meu fill, i si necessito alguna cosa ell m'ajuda", diu. No és un testimoni excepcional, ja que la tònica del reportatge és aquesta. És interessant el recurs de tots ells, víctimes i botxins, a forces que ens depassen, ja sigui per cometre actes abominables com per

trobar l'equilibri necessari per demanar perdó i entrar en aquest espai de reconciliació amb un mateix i amb els altres. Les fotografies s'han exposat en diverses ciutats d'Europa i ara viatgen a Ruanda, on volen servir de catalitzador d'aquest procés. Un dels llocs on es mostraran és a les presons, on encara hi ha molts agressors que no volen admetre el seu crim. Moltes de les víctimes senten també una pau interior i una estabilitat més forta quan accepten el perdó dels que van matar les seves famílies o van cremar les seves cases. Potser estem davant d'un dels casos més extrems on ens pot portar el conflicte i l'odi per l'altre, però també és una bona manera de veure que fins i tot en aquestes circumstàncies es pot fer un procés de transformació vital i sincer més enllà de l'aparença, els monuments i les commemoracions oficials. —

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous.
I la setmana que ve:
Les paraules i els jueus: tradició de llegir

Fa bon dia: plou

Opinió

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES DE GÈNERE I CONFLICTE

La finestra em convida a passejar la mirada. Plou. Les gotes fan vibrar els tolls i ressegueixo els cercles concèntrics que apareixen i desapareixen ràpidament. És fascinant aquesta verticalitat de la pluja que de cop esdevé esfèrica quan entra en contacte amb més aigua. ¿Qui no ha experimentat mai la buidor, plàcida, de tot pensament netejat per aquesta observació de la pluja, per aquest intent de seguir la caiguda de cada gota i veure com se submergeix fugaçment dins del bassal?

Sóc en un bar no gaire ple, un d'aquests bars que tenen la gentilesa de no tenir televisió i on pràcticament no hi ha soroll. En una altra taula, una parella discuteix en un to baix. Miro els seus rostres, tensos. Alguna

Esbargir-se
De vegades la nostra idea de benestar és també un espai de conflicte que només pot desaparèixer abandonant-nos entre els tolls

paraula, de tant en tant, em cau a prop, com una d'aquelles goteres inevitables però subtils. Sembla que la pluja s'intensifica, però la parella del bar no s'hi fixa. Aparentment, és una discussió per temes de feina en què es barregen sentiments personals i tot allò que no

s'havia dit fins que es diu, tot aquell núvol que a poc a poc va creixent i ennegrint-se fins que, finalment, peta de cop.

No vull parar l'orella més del compte, joestic per la contemplació tranquil·la del paisatge, però sense pretendre-ho la parella del bar també ha passat a formar part de l'escenari. Abaixo la mirada, tinc unes mans que ja dibuixen taques i arrugues (el nostre calendari orgànic i portàtil, em dic somrient). Em vénen ganes d'aixecar-me, agafar la parella i convidar-los a passejar sota la pluja, sortir d'aquesta tensió, veure les coses des d'una altra perspectiva, trencar amb la dinàmica de les paraules i trobar un espai, mullat, de silenci. De vegades, la nostra idea de benestar, com aquest bar acollidor en un dia plujós, és també un espai de conflicte que només pot desaparèixer abandonant aquesta idea de benestar per xipollejar entre tolls, riure i mirar-nos fixament, sense tantes paraules de per mig. —